

(Continuare din pag. 1: I. Muraru.)

vorbesci de politică, de partide, de guverne, de șefi de state, știu eu, în mod firesc întodeauna poți fi, măcar în speculație, asemănat cu regimul respectiv.

Cu totul întâmplător sau neîntâmplător, totuși în momentul în care s-a instaurat noul regim, chiar în timpul revoluției din 1989, am fost solicitat să sprijin, din punct de vedere juridic, elaborarea noii legislații, crearea noilor autorități statale ș.a.m.d. M-am implicat în acest proces cu condiții, impuse de mine: să nu mă înscriu în nici un partid politic, să nu particip la alegerile parlamentare, deci să nu ocup nici un fotoliu de parlamentar, ceea ce era posibil atunci și, bine-nțeles, după o perioadă de un an sau doi, când lucrurile se mai liniștesc, se mai clarifică, să pot profesa și avocatura alături de funcția didactică. Aceasta este de fapt o dorință a tuturor celor care predau la facultățile de drept, pentru că se îmbină foarte bine avocatura cu disciplina științifică pe care o predai. Lucrurile însă nu s-au realizat chiar așa. Am sprijinit, alături de alți colegi juriști, bine-nțeles, redactarea unor legi: sunt unul din redactorii legii electorale din 1990 și, împreună cu un alt coleg, am redactat și legea electorală din 1992. În zona electorală există întotdeauna speculații, există pretenții, există orgolii, există nereușite ș.a.m.d., însă am fost folosit la acest lucru pentru că profesorii de drept constituțional, printre altele, sunt, zic eu, cei mai buni specialiști în materie electorală, în materie de legiferare. Politică este a partidelor! Datorită acestui lucru, Adunarea Constituantă din 1990 a format o echipă de redactare a proiectului de Constituție și, bine-nțeles, am fost cooptat ca expert în Comisia de redactare a proiectului de Constituție. A fost o muncă dificilă, a fost o muncă care mi-a dat mari satisfacții profesionale, doar profesionale, pentru că cei care lucrează în aceste zone guvernamentale ca experți știu foarte bine un singur lucru: dacă lucrarea lor iese ca o lucrare bună, toată lumea îl uită, în schimb, dacă lucrarea nu iese bine, toată lumea critică expertii, cum este și firesc, pentru că ei sunt vinovați de toate relele lumii!

Deși Constituția actuală, pentru că, iată, din 1991 această Constituție a rezistat, este unerori criticată, și așa spune, uneori pe bună dreptate, a fost o Constituție elaborată într-un anumit timp istoric, de fierbere politică. Totuși această lucrare a rezistat timpului, iar acum, mai mult decât atunci, pot să vă spun că este o Constituție reușită, o Constituție reușită care a surprins bine viața politică și socială din România. Datorită acestui lucru, deci faptului că am lucrat la această Constituție și probabil și pentru că acum sunt Avocatul Poporului, am fost numit de către Parlament membru în Comisia pentru revizuirea Constituției, dar, bine-nțeles, fără drept de vot, ca și atunci, în '90-'91, pentru că acum numai parlamentarii, și este și firesc așa, trebuie să aibe drept de vot. În momentul în care s-a încheiat elaborarea Constituției, am vrut să convin cu autoritățile să mă retrag din aceste activități publice, am considerat că am contribuit suficient și să mă înscriu în avocatură, ceea ce am și făcut. Și pare ciudat, dar până acum n-am pledat în nici un proces! La noi s-a creat o instituție nouă, Curtea Constituțională, inexistentă în sistemul juridic românesc înainte, ca și Avocatul Poporului și autoritățile de atunci, deci președinții Camerelor, Președinția, care erau implicate în crearea Curții Constituționale, au considerat că ar fi o datorie a noastră, a celor care am lucrat la Constituție, să și probăm "avionul" dacă merge - ca-n aeronautică! Și atunci am fost invitat și am fost rugat să accept să fiu judecător la Curtea Constituțională. Sigur că alegerea s-a făcut prin vot de către Parlament, eu am fost ales de Camera Deputaților, pentru un mandat de 9 ani; am fost 6 candidați pe 3 mandate, că așa era, Camera trebuia să dea 3 mandate, am fost ales de la primul tur. N-a fost o surpriză, pentru că parlamentarii mă cunoșteau din dezbaterile la Constituție și practic, trebuie s-o spun, ceea ce rezultă și din documente, m-au votat mai cu suflet cei din opoziție atunci, decât majoritarii, pentru că,

"Conferința Curților Europene este organismul care are cea mai mare influență în sistemul instituțiilor europene."
Foto: Octavian Ciupitu / © CR.

atunci cânt lucrezi mult în Parlament ca expert, te cerți mult cu toată lumea, cum este și firesc. Unii apreciază aceasta, alții... Ca atare, pur și simplu, am fost ales. Și am început această activitate la Curtea Constituțională în ideea să stau doar un an sau doi, deși am fost ales pentru 9 ani. Cum se întâmplă în viață, am stat toți cei 9 ani, până mi-a expirat mandatul. În acești 9 ani, o perioadă de 3 ani am fost președintele Curții. Și vreau să vă spun că această perioadă de 9 ani, sub aspect profesional, a fost cea mai frumoasă perioadă din cariera mea! Munca de judecător constituțional este ceva cu totul deosebit. Este mai frumoasă decât la un Tribunal Suprem sau la o Curte Supremă de Justiție. Această muncă mi-a permis să cunosc foarte multă lume, lume străină vreau să spun, pentru că în sistemul Curților Europene există așa zisa Conferința a Curților Europene, care se întrunește o dată la 3 ani. Este cel mai interesant organism care există. Acest organism nu are un statut, nu are niște reguli foarte precise, lucrează pe niște reguli cutumiare de obicei, de peste 30 de ani. Noi am fost primiți mai târziu în această familie. Conferința Curților Europene este organismul care are cea mai mare influență în sistemul instituțiilor europene. De ce? Curțile Constituționale au mari puteri în stat, căci dacă ați lua să verificați componența Curților Constituționale Europene veți observa că aici au fost întotdeauna cooptați oameni deosebiți, personalități, foști prim-miniștri, foști miniștri de externe, foști miniștri de justiție, ș.a.m.d., oameni care prin poziția lor s-au impus. Apoi, aceste Conferințe Europene, și aceasta este tot o cutumă, întotdeauna s-au desfășurat într-o țară stabilită dinainte, sub patronajul șefului de stat. Ceea ce dă greutate. De ce vă spun acest lucru? Pentru că am folosit puterea acesteia, ca argument. Noi am fost la început o instituție nouă, iar când am fost președinte, la un moment dat, am cerut autorităților de la noi mai mult respect, pentru că să nu fiu nevoit să cer sprijinul Conferinței Curților Constituționale Europene. Și am obținut acest respect! Practic, atunci când autoritățile au observat ce forță au Curțile Europene în Europa, bine-nțeles, atunci au spus: "Pardon, aceasta este o instituție foarte puternică. Ea trebuie respectată!" Pentru că am avut grijă să invităm foarte mulți președinți de Curți Constituționale în România, să le organizăm emisiuni la televiziune, vizite la marile cancelarii, unde să le explice oamenilor, printre altele, că în Europa un Tribunal Constituțional este ceva deosebit și că trebuie

respectat. În momentul în care mi-am încheiat mandatul la Curtea Constituțională, înainte de aceasta, nu este nici un secret, că la noi în România se știe totul, m-a invitat Președintele României, am fost onorat de această invitație, la dânsul să mă întrebe ce aș dori să fac după aceea.

S.C.: De ce președinte este vorba?

I.M.: Acuma, în 2001. Am lucrat sub ambii președinți, și sub domnul Constantinescu, și sub domnul Iliescu. Și cu domnul Constantinescu m-am înțeles foarte bine, pentru că am fost colegi de facultate. El era cu un an mai mic decât mine și când mai glumea, îi spuneam: "Cu mai mult respect!" Versiunea studentească. Însă în 2001, când mi-a expirat mandatul, era deja președinte domnul Iliescu.

M-am simțit onorat că am fost invitat. M-a întrebat ce aș vrea să fac. Eu i-am explicat că aș vrea să rămân în continuare la catedră, căci eu sunt legat de catedră foarte mult, asta este o chestiune mai mult sentimentală...

S.C.: E plăcut să fii printre studenți, nu? Te simți mai tânăr în mediu universitar!

I.M.: Da, este foarte plăcut să fii înconjurat de lume, de tineri, de inovații... Sigur că dânsul mi-a făcut mai multe propuneri, nu ascund. Mi-a făcut chiar propuneri să mă duc ambasador. Sunt sigur că s-a supărat că i-am spus că nu accept. Nu mai sunt la vârsta când să-mi fac geamantanele și să mă duc să umblu... Fiecare om are, știu eu, viziunea lui, și probabil că după aceea, discutându-se și exprînd și mandatul fostului Avocat al Poporului, domnul Mitroi, cu care sunt prieten, am fost colegi deasemenea, mi s-a propus acest post. Și aici un lucru de asemenea interesant - poate că aici lumea uneori mai fabulează, alegerea s-a făcut de către Senatul României, de Camera Parlamentului, dar, și aici este lucrul interesant, constatat chiar acolo: a fost prima dată când Senatul României, după '90, a votat în unanimitate o propunere. Deci practic, și majoritatea și opoziția m-au acceptat. N-aș spune "m-au agreeat", dar m-au acceptat. Din mai multe soluții au spus: "Asta este bună!"

Și deci am acceptat această funcție de Avocat al Poporului, unde, trebuie să mărturisesc, am cunoscut și unele dezamăgiri. Este foarte adevărat că atunci când la Constituție am discutat despre Avocatul Poporului, n-am fost foarte siguri că va fi o reușită pentru România, pentru că Ombudsmanul este o instituție, zic eu - deși acum lucrurile s-au schimbat, chiar și viziunea - pentru țări unde autoritățile se respectă foarte mult unele pe altele.

Eu am denumit acest lucru un fel de "comportament constituțional loial": adică, Guvernul respectă Parlamentul, Parlamentul respectă Guvernul, Șeful de Stat respectă Guvernul, respectă Parlamentul și toate acestea autorități respectă Tribunalul Constituțional și Curtea Supremă de Justiție, ș.a.m.d. De ce? Asta este o chestiune, mi se pare, fundamentală. Avocatul Poporului, Ombudsmanul în lume, nu poate decât sfătui, media; el nu este nici polițist, nici judecător, nici procuror; el nu poate da ordine. El se duce, de exemplu, la un primar și va explica o problemă, iar succesul lui va fi asigurat numai dacă primarul este un om competent, înțelege despre ce este vorba și respectă instituția cealaltă. Altfel lucrurile nu duc la nici un rezultat. Asta pe planul activității. Și, sigur, pe planul celălalt, mă lupt de când sunt aici, din octombrie, să obțin un sediu adecvat. Și așa cum vedeți, n-am reușit! Deși am făcut demersuri foarte mari și va trebui în toamnă, desigur prin mijloace juridice, puse la dispoziție de Constituție, să accelerez aceste eforturi.

Am făcut eforturi în deosebi pentru acest lucru. De ce? Sediuul acesta este impropriu, începând de la intrare până la posibilitățile de muncă a celor care sunt aici. În opinia mea, și așa am văzut în lume unde am vizitat - eu n-am fost la alți Ombudsmani, pentru că eu sunt de puțin timp aici, dar când eram judecător, vizitând alte țări am vizitat și Ombudsmanul din țările respective și am